

Dossier de la caminada de Fageca a Castells de Castells

Fageca

Fageca és un municipi del [País Valencià](#) a la [comarca](#) del [Comtat](#). La seua denominació oficial és la castellanitzada Facheca. El topònim prové de l'arbre [faig](#) (*Fagus sylvatica*), que antigament era molt comú en la [vall de Seta](#).

Història

Lloc de [moriscos](#) que, en l'any [1602](#) comptava amb 34 famílies. La seua església fou erigida en parròquia des del [1574](#), donant-se-li com annexa la de [Famorca](#) i dependent d'ella la de [Benimassot](#) fins a mitjans del present segle. Darrere la conquesta, s'atorgarà la seua jurisdicció als marquesos de [Guadalest](#). L'any [1609](#) els seus habitants se sublevaren amb motiu de l'[expulsió dels moriscos](#); posteriorment fou repoblada amb mallorquins. La població, dependent econòmicament d'una [agricultura de secà](#), ha emigrat cap a nuclis industrials propers com ara [Alcoi](#).

Geografia

El poble compta al bell centre de la plaça amb un simbòlic [om](#) centenari. També destaca l'església de l'Esperit Sant, que és la més antiga de la vall i amb el cementiri més alt de les [comarques centrals](#).

En el terme de la població també està ubicada la [Torre del Pla de la Casa](#) o Castell de Xeroles.

La Torre del Pla de la Casa

La **torre del Pla de la Casa**, o **castell de Xeroles**, és un [castell](#) situat al municipi de [Fageca](#) (el [Comtat](#)), a la muntanya de la [Serrella](#), a [1359 m.](#) d'altitud, sent el castell més alt de la [província d'Alacant](#).

L'antic terme de Seta, que actualment està desaparegut, abans de la [Reconquesta](#) abraçava els actuals termes de [Tollos](#), Fageca i [Famorca](#). Seta, segons les fonts de la conquesta, contenia la construcció [musulmana](#) del castell de Xeroles. És per això que es creu que és probable que aquesta torre siga aquest castell perdut.

Únicament es conserven quatre referències històriques del castell. El [22 de maig](#) de [1258](#), Gonzalvo Ferrández de Medrano ven les rendes dels [castells de Seta](#) i Cherolins per dos anys per [1200 besants](#). El [15 de juny](#) de [1258](#), al mateix Gonzalvo Ferrández se li donen 15 jovades al terme de Cherolles. El [4 d'abril](#) de [1259](#) se li dóna una ordre a Gonzalvo Ferrández, alcaid de Cherolles, perquè retenga les rendes del castell amb una quantitat superior a l'oferta pel millor postor. Finalment, [Jaume I](#) dóna a Bella i al seu fill [Roger de Llúria](#), les propietats del castell de Cherolles i Seta com a heretat franca.

Al castell únicament s'han trobat restes d'[època musulmana](#), per tant fa pensar que el castell fou abandonat poc després de la conquesta. A partir d'aleshores no torna a aparèixer citat mai més a les fonts.

Famorca

Història

Formà part de la baronia de [Guadalest](#) que se li va concedir a [Hug de Cardona](#). Passà, per herència materna, al seu besnét, [Sanç de Cardona](#), almirall d'Aragó, que obtingué el títol del [marqués de Guadalest](#) el 1542. Posteriorment passà als Palafox, [marquesos d'Ariza](#), i als Arteaga, [ducs de l'Infantat](#). Lloc de [moriscos](#), comptava amb 26 focs el 1602, pertanyé a la fillola de [Guadalest](#). El lloc era famós en el seu moment per les expedicions en mules carregades de [neu](#) que sortien de la serra cap a la costa.

Economia

L'[economia](#) local es basa en l'[oli](#), l'[ametla](#) i la [cirera](#).

Geografia

El terme, de 9,6 km², s'ubica en la [vall de Seta](#), entre la serra de la [Serrella](#) i la d'[Alfaro](#) i els seus paratges més cridaners són els corrals de la Cova, la font de l'Anouer o les [pintures rupestres](#) del Morro de l'Asdarbalet. També es pot ascendir a la Mallà del Llop en la Serrella.

Edificis

A Famorca destaca un vell pontet que dona accés al poble, així com l'[església barroca](#) de sant Gaietà, del segle XVII, reconstruïda en 1912, que conserva en la seua façana un rellotge antic i original.

Castells de Castells

Geografia

El terme, de 45,9 km², s'ubica en la [vall de Pop](#), voltat de muntanyes com ara la [Serrella](#), la serra d'[Alfaro](#), la [Xortà](#) o el Castellet i conté diversos paratges de singular bellesa, l'Altar Gelat (on mai no pega el sol), la cova del Somo, els Arcs dels Atancos, les fonts de la Bota, l'Ombra, els Teixos; el forat de la Llacuna, el Castellet; el cim del Cocoll i sobre tot el Pla de Petracos en són bona mostra.

Història

Al [Pla de Petracos](#) hi ha un jaciment prehistòric que parla de l'antiguitat del lloc; tot i això la població té el seu origen en l'antic [castell de Serrella](#), per la qual cosa també és conegut com a Castells de Serrella; formava part dels dominis d'[Al-Azraq](#) fins a 1254 en què [Jaume I](#) va incorporar-lo a la [Corona d'Aragó](#); en 1290 (1320 segons altres fonts) fou comprat per [Bernat de Sarrià](#) i posteriorment passà a l'[orde de Calatrava](#), de la qual constituí la comanda del Castell de Castells. Fou lloc de [moriscos](#), els quals ocupaven, segons el [Cens de Caracena](#), 170 cases en el moment de l'[expulsió](#), a la qual s'oposaren per les armes i foren derrotats, després de destruir l'església, en la [batalla del Pla de Petracos](#). La posterior repoblació es va fer amb cristians mallorquins.

L'any 2019, un equip de la [Universitat de València](#) va trobar a les Coves de Santa Maira les [cordes](#) trenades més antigues d'Europa, de 12.700 anys d'antiguitat.

Economia

Compta amb una població de 449 habitants (INE 2016); el gentilici dels seus habitants és castellenc. L'economia és bàsicament [agrícola](#), de secà: [ametla](#); [oliva](#) i [garrofa](#), en plena transformació devers el [turisme rural](#) i d'interior. S'hi conserva l'artesania de la palma, de la que es fan cistelles i bosses de mà.

Edificis i llocs d'interès[[modifica](#)]

Vista del Pla de Petracos

Article principal: [Llista de patrimoni arquitectònic de la Marina Alta](#)

El poble està envoltat per tres poblats moriscs situats a les partides de Petracos, Aialt i Bit i ha assolit recentment el Premi Especial a la Conservació del Patrimoni pel seu modern **Museu Etnològic** i la ruta de les pintures rupestres que troba el seu millor exponent en el jaciment de [Pla de Petracos](#), declarada amb la resta de l'art rupestre **Ilevantí Patrimoni de la Humanitat**.

- **Església de Santa Anna** (segle xvii)
- Restes del **Castell de Serrella**: De difícil accés, roman abandonat al cim del Castellet des de la conquesta i el seu estat és de ruïna absoluta.
- **Paratge Natural Municipal d'Els Arcs**: Es troba en l'àmbit de la serra de la [Serrella](#), amb una orografia accidentada, amb muntanyes que arriben a altituds superiors als 1.300 metres.
- **Santuari del Pla de Petracos**: El jaciment amb art rupestre del Pla de Petracos, es localitza a uns 500 metres sobre el nivell del mar, al marge esquerre del Barranc de Malafí. Descobert el **1980** per membres del [Centre d'Estudis Contestans](#), està compost per vuit abrics dels quals cinc presenten motius pintats perfectament visibles.
- **Àrea recreativa del Bancal Blanc**
- **Coves de Santa Maira**: L'any **2017**, en el nivell 3 de les excavacions que realitzen distintes entitats arqueològiques i universitàries, en un estrat mesolític (d'uns 10.000 anys aproximadament), es descobriren 30 restes humanes amb marques d'haver mort a mans d'altres humans. [National Geographic](#) se'n fa ressò i molt mitjans estatals i internacionals parlen del tema. La troballa d'una resta humana amb marques de dents humanes obri un estudi sobre la possibilitat de la pràctica del [canibalisme](#) en les Coves de Santa Maira.

Gastronomia

Article principal: [Cuina de la Marina Alta](#)

La gastronomia és la típica de la comarca, mintxos, borra (de melva), farinetes, [botifarra](#), [sobrassada](#), penques i, com a curiositat, citar el costum importat pels que emigraren cap a [Algèria](#) del [cous-cous](#).

Es manté el costum de collir llicsons, esclatasangs, bolets, camesrotges i espàrrecs.

També cal anomenar la carn de caça, ja que el terme municipal de Castell de Castells es practiquen distint tipus de vedes durant tot l'any: porc senglar, arruís i distint tipus d'ocells, com ara la perdiu.

